

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610 / 6217 2487
Konu : Soru Önergesi (7/40398)

9.3.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08.02.2021 tarihli ve 43452547-120.07 -E.774122 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Eskişehir Milletvekili Sayın Dr. Arslan KABUKCUOĞLU tarafından verilen 7/40398 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Ruhsar PEKCAN
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (2 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Eskişehir Yolu, 9.km, No:151,

Ayrıntılı bilgi için:

Çankaya/ANKARA

Soru Önergeleri Birimi

Telefon No: 03124491334 Faks No: 03124491341

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

Telefon No: 03124491334

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi:

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Eskişehir Milletvekili Sayın Dr. Arslan KABUKCUOĞLU'na ait 7/40398 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla, önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-2) Yurt dışında proje üstlenen müteahhitlik firmalarımızın sayısı yaklaşık olarak 2.200'dür. Bu sayı, proje üstlenen küçük ve büyük ölçekteki tüm firmaları içermekte olup yurt dışında yıllar itibarıyla düzenli bir şekilde büyük ölçekli projeler üstlenen firma sayısı daha azdır. Bu kapsamda, kümülatif olarak 100 milyon dolar üzerinde proje bedeline sahip firma sayısı yaklaşık 500 iken kümülatif olarak 500 milyon dolar üzerinde toplam proje bedeline sahip olan firma sayısı ise yaklaşık 150'dir. Bu durum, esasen küçük ölçekli bazı müteahhitlik firmalarının özellikle yakın coğrafyada düşük bedelli veya tek seferlik yurt dışı projesi üstlendiğinin ve düzenli bir şekilde proje üstlenen kurumsal firma sayısının da dünya örneklerinde olduğu üzere daha az olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ülke, kategori ve yıllar itibarıyla üstlenilen toplam projelere yönelik hazırlanan aylık raporlar Bakanlığımızın internet sitesinde yayımlanmakta olup raporlara <https://www.ticaret.gov.tr/hizmet-ticaretihizmet-ticareti/yurtdisi-muteahhitlik-teknik-musavirlik> adresi üzerinden ulaşılabilir. Buna ilaveten, 1972-2021 yılları arasında üstlenilen müteahhitlik hizmetlerinin dağılımını gösteren liste ekte yer almaktadır.

Firmalarımız özellikle son dönemde katma değeri yüksek, büyük ölçekli inşaat projeleri üstlenme kabiliyetine erişmişlerdir. 2019 ve 2020 yılında yurt dışında üstlenilen projelerin ortalama proje bedeli sırasıyla 38 milyon dolar ve 47 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Ortalama proje bedelinde görülen son 17 yıllık dönemdeki artış, müteahhitlerimizin havalimanı, metro, endüstriyel tesisler, doğalgaz-petrol rafinerileri, otoyol ve enerji santralleri gibi büyük ölçekli ve katma değeri daha yüksek projeleri üstlenmelerinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, ortalama proje bedelinin düşük seyrettiği yıllarda düşüşün nedeni, firmalarımızın kriz döneminde küçük projeler dahil her türlü projeyi gerçekleştirmeye çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

Türk müteahhitleri tarafından üstlenilen projelerin 2021 yılı Ocak sonu itibarıyla bölgesel dağılımı; Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) % 46,4 (194,7 milyar dolar), Ortadoğu %25,8 (108,2 milyar dolar), Afrika % 16,9 (71,2 milyar dolar – Sahra-altı Afrika %4,6 Kuzey Afrika %12,3), Avrupa ve Amerika % 7,9 (33,2 milyar dolar), Asya Pasifik Bölgesi %3'tür. (12,8 milyar dolar).

Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri Sektörü, ödemeler dengesi içerisinde, sadece inşaat kalemi altında değil; lojistik, işçi gelirleri ve ihracat kalemleri altında da ülkemize ciddi gelir kaynakları yaratmaktadır. Yıllar itibarıyla yurt dışında üstlenilen proje bedelinin yükselmesi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) kayıtlarına göre müteahhitlik açısından hizmet ihracatı gelirinin artmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, yurt dışında proje üstlenen firmalarımızın üstlendikleri projelerin bedellerinin tamamının gelir olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir. Ayrıca, firmalarımızın yurt dışı projelerden elde etmiş olduğu gelirlerin tamamını ülkeye getirme gibi bir yasal zorunluluğu bulunmamaktadır. Diğer taraftan, TCMB kayıtlarına göre, müteahhitlik hizmet gelirlerinin proje bedeline oranının da yıllar itibarıyla ortalama %4 civarında gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca, yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin sadece müteahhitlik gelirleri ile değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Sektör ayrıca,

teknoloji transferine imkân sağlamakta olup makine parkının gelişmesine ve diğer sektörlerin dışa açılmasına katkıda bulunmaktadır.

Büyük ölçekli firmalarımız proje yürüttükleri ülkelerde artık aynı zamanda yatırımcı konumunda bulunmakta ve o ülkelerde yerleşik bir yapı ile hizmetlerini sürdürmektedirler. Bu durum da yerel işçi kullanımını daha tercih edilen bir hale dönüştürmüştür. Ayrıca, firmalar proje üstlenmek için diğer ülke firmaları ile ciddi bir rekabet içerisinde ve bu nedenle de maliyetleri daha etkin bir şekilde yönetmek adına yerel işçi kullanımını tercih edebilmektedirler. Buna rağmen, her yıl önemli ölçüde bir Türk işçisi yurt dışı müteahhitlik kapsamında gelir elde etmektedir.

Yurt dışında proje üstlenen firmalarımız, projelerin çok büyük kısmını başarıyla tamamlamaktadır. Diğer taraftan; işveren ile yaşanan uyuşmazlık, projenin üstlenildiği ülkede yaşanan istikrarsızlık, savaş vb. gelişmeler gibi nedenlerle projelerin iptal edilme durumları ortaya çıkabilmektedir. Bu tarz durumlar Bakanlığımız ve Dışişleri Bakanlığı tarafından yakından izlenmekte ve gerekli diplomatik destek firmalara sağlanmaktadır.

Bununla birlikte, müteahhitlik firmalarımıza herhangi bir nakdi/ayni destek sağlanmamaktadır. Müteahhitlik firmalarımızın, yurt dışında daha fazla proje üstlenebilmelerini teminen, sektörel işbirliği kuruluşlarının katılımıyla yurt dışı müteahhitlik heyet programları düzenlenmektedir.

Firmalarımızın yurt dışındaki faaliyetleri konusunda herhangi bir sorunla karşılaşmaları halinde, firma ile işveren idare arasında imzalanan sözleşmenin koşullarına uygun olarak ve sözleşme hükümlerine hâlel getirmeyecek biçimde firmalarımızın hak ve menfaatleri korunmaya çalışılmaktadır. Ticaret diplomasisi kapsamında, projenin bulunduğu ülke ile yapılan görüşmelerde firmalarımızın yaşamış olduğu sorun ve sıkıntılar dile getirilmekte ve sorunun çözümü konusunda ilgili idareler nezdinde girişimlerde bulunmaktadır. Ayrıca, gerektiği durumlarda, projenin bulunduğu ülkenin ilgili işveren idaresine veya muhatap bakanlığına firmanın yaşadığı sorun ve mağduriyetin aşılmasını sağlamak amacıyla mektup da iletilebilmektedir.